

3. TRUMPŲJŲ SKIEMENŲ KIRČIAVIMAS

Trumpieji skiemenys priegaidės neturi. Kirčiuoti trumpieji skiemenys žymimi kairiniu (˘) ženklų. Juose gali būti tik trumpieji balsiai *a*, *e*, *i*, *u* ir balsis *o* (tarptautiniuose žodžiuose).

Trumpieji kirčiuoti *a* ir *e* būdingi:

- a) žodžių galūnėms: *gerà, galvà, šakàs, kitàs, pelè, pelès*;
- b) būdvardžių aukštesniojo ir aukštėlesniojo laipsnio priesagoms *-ėsnis, -ė, -ėlėsnis, -ė: gerėsnis, gerėsnė, gerėlėsnis, gerėlėsnė*;
- c) įvardžiams *màno, tàvo, sàvo*;
- d) įvardžiuotinių būdvardžių, skaitvardžių, savybinių įvardžių, neveikiamųjų dalyvių vyriškosios giminės vienaskaitos vardininkui: *geràsis, pirmàsis, manàsis, mylimàsis, būtàsis, būsımàsis*;
- e) dviskiemenėms veiksmažodžių bendratims ir iš jų išvestoms formoms: *ràsti, kàsti, mèsti, dègti, ràsdavau, ràsdavai, ràsiu, ràsi, ràščiau, ràstum, ràsk, ràsdamas*. Tik neveikiamieji būtojo laiko dalyviai šios taisyklės nesilaiko – tariama tvirtagališkai: *ràstas, nėštas, kėptas* (žr. 12.8.5);
- f) veiksmažodžių priešdėliams *ap-, at-, pa-, pra-, ne-, be-, te-, nebe-, tebe-*: *àpneša, àtneša, pàneša, pràneša, nėneša, bėneša, tėneša, nebėneša, tebėneša*;
- g) vienskiemeniams žodžiams: *àš, tàs, tà, pàts, kàs, kàd, tàd, mət, nà, bėt, nès, nèt, mès* (mesti); *bet – mės* (įvardis);
- h) silpnesnio veiksmo ištiktukams ir iš jų padarytiems veiksmažodžiams: *kràpšt, tèkšt, kràpštėlėti, tèkštėlėti; stràkt, stràksi, stràksime, stràksite (straksėti); trèpt, trèpu, trèpsi, trèpsime, trèpsite (trepsėti)*;
- i) daugeliui tarptautinių žodžių: *fonètika, kabinètas, mètras, poètas*.

Trumpieji balsiai *a* ir *e* kirčiuotuose skiemenyse pailgėja ir turi tvirtagalę priegaidę, pvz.: *šakà – šākos, pelė – pėlės, dedù – dėda*.

Trumpieji balsiai *i*, *u* kirčiuojami tik kairiniu ženklų, pvz.: *lìnas, lìpti, b̀utas, p̀usė*.

Trumpasis *o* paprastai esti tarptautiniuose žodžiuose (*astronòmas, balkònas, filològas, metòdas*) ir kai kuriuose ištiktukuose (*òp, kliòpt*).